

ಕುಡಿದಂತೆ ನಮ್ಮವರು ಗಾಂಧಿಯಿಸಂ ನುಂಗಿ ನೀರು ಕುಡಿದು ಬಿಟ್ಟು.' ಅವರ ಬಾಯಿಂದ ಒಂದಕ್ಕೊಂದು ಸಂಬಂಧವಿಲ್ಲದ ಮಾತು ಕೇಳಿ ಕ್ಷಣ ಬೆಚ್ಚಿಬಿದ್ದಿದ್ದೆ.

'ಅಂದರೆ...' ಏನೂ ಮಾತನಾಡಲು ತೋಚದೆ ಕೇಳಿದ್ದೆ ನಾನು.

'ನೆಪೋಲಿಯನ್ ಬೋನಾಪಾರ್ಟ್ ಗೊತ್ತಲ್ತಾ ನಿಮಗೆ, ಅದೇ ಫ್ರಾನ್ಸ್ ದೇಶದ ಚಕ್ರವರ್ತಿ... ಅವನು ಹೇಳುವೆನೆ, ಎ ಲೀಡರ್ ಈಸ್ ಎ ಡಿಲರ್ ಇನ್ ಹೋಪ್ ಅಂತ. ಅವನ ಹೇಳಿಕೆ ಈ ದೇಶದಲ್ಲಿ ಗಾಂಧಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಒಪ್ಪುತ್ತೆ. ನಿಜಕ್ಕೂ ಗಾಂಧಿ ಆತ್ಮವಿಶ್ವಾಸದ ಅತ್ಯಂತ ದೊಡ್ಡ ವ್ಯಾಪಾರಿಯೇ ಸರಿ. ನಾನು ಗಾಂಧಿಯನ್ನು ಓದಲು ಶುರುಮಾಡಿದ್ದು ಹತ್ತು ವರ್ಷಗಳ ಹಿಂದೆ. ದೇಶದ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯಕ್ಕಾಗಿ ಕೋಟು ಬಿಚ್ಚಿಟ್ಟು ತುಂಡು ಬಚ್ಚಿಯನ್ನುಟ್ಟು ದೇಶದ ಉದ್ದಗಲಕ್ಕೂ ತಿರುಗುತ್ತಾ ದಿನಗಟ್ಟಲೆ ಉಪವಾಸ ಮಾಡುತ್ತಾ ಬದುಕಿದವರು ಯಾವ ದೇಶದಲ್ಲಿ ಸಿಗುತ್ತಾರೆ ಹೇಳಿ. ಗಾಂಧಿ ತನ್ನದೆಯ ಒಣ ಮೂಳೆಗಳನ್ನೇ ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯಶಾಹಿಗೆ ಬಂದೂಕಿನಂತೆ ಹಿಡಿದವರು. ಅಂಥ ಹಾರ್ಡ್‌ಕೋರ್ ಅಹಿಂಸಾವಾದಿ ಜಗತ್ತಿನ ಇತಿಹಾಸ ಪುಟಗಳಲ್ಲಿ ಯಾರಿದ್ದಾರೆ ಹೇಳಿ...' ಸುಧೀಂದ್ರ ನಯ್ಯಾರ್ ಹೇಳುವುದನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸಿ ನೀರು ಕುಡಿದು ನನ್ನ ಕಡೆಗೊಮ್ಮೆ ನೋಡಿ, 'ಏನು ನನ್ನ ಮಾತುಗಳಿಂದ ಬೇಜಾರಾಗಿದ್ದಾ?' ಎಂದು ಕೇಳಿದ್ದರು.

'ಇಲ್ಲ, ಖಂಡಿತವಾಗಿಯೂ ಬೇಸರವಿಲ್ಲ. ನಿಮ್ಮ ಮಾತುಗಳು ಆಸಕ್ತಿದಾಯವಾಗಿಯೂ, ಕುತೂಹಲಕಾರಿಯಾಗಿಯೂ ಮತ್ತು ಸತ್ಯವಾದವುಗಳೂ ಆಗಿವೆ.' ನನ್ನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿದ್ದಿದ್ದನ್ನು ಹೇಳಿದ್ದೆ.

'ನಲವತ್ತು ವರ್ಷಗಳ ಹಿಂದೆ ನಾನೊಬ್ಬ ನಟೋರಿಯಸ್ ರಬ್ಬರ್, ಟೆಂಬರ್ ಮತ್ತು ಅಡಿಕೆ ಕಳ್ಳ ವ್ಯಾಪಾರಿಯಾಗಿದ್ದೆ. ತೆರಿಗೆ ತಪ್ಪಿಸಿ ವ್ಯಾಪಾರ ಮಾಡುವುದರಲ್ಲಿ, ಕಳ್ಳ ಸಾಗಾಣಿಕೆ ಮಾಡುವುದರಲ್ಲಿ ಪ್ರಚಂಡ ನಿಪುಣನಾಗಿದ್ದೆ. ಅನ್ಯಾಯ ಮತ್ತು ಅನ್ಯತಿಕತೆಗಳು ಮನುಷ್ಯರಿಗೆ ಏಕಾಗಿ ವಿಪರೀತವಾದ ಕಿಕ್ ಕೊಡುತ್ತವೆಂಬ ಸಂಗತಿ ಈಗಲೂ ನನಗೆ ಆಶ್ಚರ್ಯಕರವಾದ ಪ್ರಶ್ನೆಯಾಗಿಯೇ ಕಾಡುತ್ತಿದೆ. ಓದಿದ್ದು ಸಿವಿಲ್ ಇಂಜಿನಿಯರಿಂಗ್; ಅದೂ ಪೂನಾದ ಪ್ರತಿಷ್ಠಿತ ಕಾಲೇಜಿನಲ್ಲಿ. ಅಪ್ಪನಿಗೆ ನನ್ನನ್ನೊಬ್ಬ ಒಳ್ಳೆಯ ರಾಜಕಾರಣಿ ಮಾಡಬೇಕೆಂಬ ಹಂಬಲವಿತ್ತು.'

ಲ್ಯಾಂಡ್ ಫೋನ್ ರಿಂಗಾಗಿದ್ದರಿಂದ ಅವರು ಮಾತನಾಡುವುದನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸಿ ಫೋನ್ ಎತ್ತಿ, 'ಹಲೋ' ಎಂದಿದ್ದರು. ಆ ಕಡೆಯಿಂದ ಮಾತನಾಡುತ್ತಿದ್ದವರಿಗೆ 'ಹಾದಾ', 'ಆಯ್ತು' ಎಂದು ಮಾತನಾಡಿ ನನ್ನ ಕಡೆಗೆ ತಿರುಗಿ, 'ಅದೇ ನಮ್ಮ ಅರುಂಧತಿ. ಲಾಯರ್‌ನೊಂದಿಗೆ ಇನ್ನೂ ಅರ್ಧ ಗಂಟೆ ಮಾತನಾಡುವುದಿದೆಯಂತೆ. ಇನ್ನೊಂದು ಗಂಟೆಯೊಳಗೆ ಬರ್ತಾಳಂತೆ. ಊಟ ಇಲ್ಲೇ ಮಾಡೋಣ ಅಂದ್ರು. ಇಲ್ಲಿ ಊಟ ಮಾಡಲು ನಿಮಗೇನೂ ಅಭ್ಯಂತರವಿಲ್ಲ ತಾನೆ'

ಎಂದವರಿಗೆ, 'ನಿಮ್ಮೊಂದಿಗೆ ಇಲ್ಲಿ ಊಟ ಮಾಡಲು ನನಗೆ ಖಂಡಿತವಾಗಿಯೂ ಖುಷಿಯಾಗುತ್ತದೆ' ಎಂದು ನಗುತ್ತಾ ಹೇಳಿದ್ದೆ.

'ಏನೇನೋ ಹೇಳಬೇಕು ಅನ್ನಿಸಿದೆ. ಅದೆಲ್ಲಾ ಏಕೆ ಬಿಡಿ. ಹದಿನೈದು ವರ್ಷಗಳ ಹಿಂದೆ ನಾನು ಈ ಸಂಸ್ಥೆಯನ್ನು ಶುರುಮಾಡಿದಾಗ ಎಲ್ಲರೂ ನನಗೆ ಹುಚ್ಚು ಹಿಡಿದಿದೆಯೆಂದು ಆಶ್ಚರ್ಯಪಟ್ಟಿದ್ದರು. ನನಗೂ ಹಾಗೇ ಅನ್ನಿಸಿತ್ತು. ಎಂಡೋಸಲ್ಮಾನ್ ಓಡಿತ ಹತ್ತು ಮಕ್ಕಳೊಂದಿಗೆ ಶುರುಮಾಡಿದ್ದು, ಈಗ ಒಟ್ಟು ನಾಲ್ಕು ಸಾವಿರ. ಇಪ್ಪತ್ತು ವರ್ಷಗಳ ಹಿಂದೆ ನಮ್ಮ ಅಡಿಕೆ ಮತ್ತು ಗೋಡಂಬಿ ತೋಟಗಳಿಗೆ ಎಂಡೋಸಲ್ಮಾನ್ ಕೆಮಿಕಲ್ ಬಳಸಿದ್ದರಿಂದ, ಅದರ ಪರಿಣಾಮವಾಗಿ ನಮ್ಮ ತೋಟದಲ್ಲಿನ ಕೆಲಸಗಾರರಿಗೆ ಹುಟ್ಟಿದ ಸುಮಾರು ಇಪ್ಪತ್ತು ಮಂದಿ ಎಂಡೋಸಲ್ಮಾನ್ ಓಡಿತರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಒಬ್ಬ ಎಂಡೋಸಲ್ಮಾನ್ ವಿಕಿಮ್‌ನ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳೋಕೆ ಒಂದು ಸಂಸಾರ ಪೂರ್ತಿ ಹೇಣಗಾಡಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಇನ್ನು ನಮ್ಮ ಕಾಸರಗೋಡು ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ಎಂಡೋಸಲ್ಮಾನ್ ಓಡಿತರು ವಿಪರೀತವಾಗಿದ್ದಾರೆ. ನಮ್ಮ ಸರ್ಕಾರಗಳೇ ಎಂಡೋಸಲ್ಮಾನ್ ಪೆಸ್ಟಿಸೈಡನ್ನು ಹೆಲಿಕಾಪ್ಟರುಗಳನ್ನು ಬಳಸಿ ತೋಟಗಳ ಮೇಲೆ ಮಳೆ ಸುರಿಸುವಂತೆ ಸುರಿಸಿಬಿಟ್ಟವು. ಆ ಕಂಪನಿಯೊಂದಿಗೆ ಸೇರಿ ರಾಜಕಾರಣಿಗಳು, ಅಧಿಕಾರಿಗಳು ಎಷ್ಟೆಷ್ಟು ಕೋಟಿ ತಿಂದರೋ ಶಬರಿಮಲೆಯ ಆ ಅಯ್ಯಪ್ಪ ಸ್ವಾಮಿಗೆ ಮಾತ್ರವೇ ಗೊತ್ತಿರಬೇಕು. ಸುಪ್ರೀಂ ಕೋರ್ಟ್‌ವರೆಗೂ ಹೋಗಿ ಕೇರಳದಲ್ಲಿ ಎಂಡೋಸಲ್ಮಾನ್ ಬ್ಯಾನ್ ಮಾಡಿಸಲು ನಾನೂ ಸಾಕಷ್ಟು ಹೋರಾಟ ಮಾಡಿದೆ. ಮತ್ತು ಎಂಡೋಸಲ್ಮಾನ್ ವಿಕಿಮ್‌ಗೆ ಪರಿಹಾರ ನೀಡಲು ಸುಪ್ರೀಂ ಕೋರ್ಟ್ ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರಕ್ಕೆ ನಿರ್ದೇಶನ ಕೂಡ ನೀಡಿದೆ. ಸರ್ಕಾರ ಒಬ್ಬೊಬ್ಬ ಎಂಡೋಸಲ್ಮಾನ್ ವಿಕಿಮ್‌ಗೆ ತಿಂಗಳಿಗೆ ಎರಡು ಸಾವಿರ ಪರಿಹಾರ ಕೊಡುತ್ತಿದೆ. ಇದೊಂದು ವಾಸಿಯಾಗಲಾರದ ವ್ಯಾಧಿ.

ಎಂಡೋಸಲ್ಮಾನ್ ಮಕ್ಕಳು ಹುಟ್ಟಿದರೆಂದರೆ ಆ ಕುಟುಂಬ ನರಕ ಪ್ರವೇಶಿಸಿದಂತೆಯೇ ಸರಿ. ನಿಮ್ಮ ರಾಜ್ಯದ ಮಂಗಳೂರು ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲೂ ಸಾವಿರಗಟ್ಟಲೆ ವಿಕಿಮ್ಸ್ ಇದ್ದಾರೆ. ಎರಡು ಮೂರು ಬಾರಿ ಓಡಾಡಿಕೊಂಡು ಬಂದಿದ್ದೇನೆ. ಉಡುಪಿಯ ಪ್ರೊಫೆಸರ್ ರವೀಂದ್ರ ಶ್ಯಾನುಭೋಗ್ ಎಂಬುವವರು ಮಂಗಳೂರು ಜಿಲ್ಲೆಯ ಎಂಡೋಸಲ್ಮಾನ್ ವಿಕಿಮ್ಸ್ ಪರ ತುಂಬಾ ಹೋರಾಟ ಮಾಡ್ತಾ ಇದಾರೆ. ಒಂದೆರಡು ಸಾರಿ ದಿಲ್ಲಿಯ ಸುಪ್ರೀಂ ಕೋರ್ಟ್ ಹತ್ತಿರ ಕೂಡ ಸಿಕ್ಕಿದ್ದು. ಇನ್ನು ಬೀದಿ ಬದಿಯಲ್ಲಿ ಸಿಗುವ ಅನಾಥ ಮಕ್ಕಳು, ವೃದ್ಧರು, ವುಮೆನ್ ಟ್ರಾಫಿಕಿಂಗ್‌ಗೆ ಒಳಗಾದ ಹೆಣ್ಣುಮಕ್ಕಳ ಕಥೆಯಂತೂ... ಅಂಥ ಜನ್ಮವೇ ಬೇಡ ಅನ್ನಿಸಿಬಿಡ್ತೆ' ಎಂದಾತ ಮಾತು ನಿಲ್ಲಿಸಿ ಮತ್ತೆ ಒಂದೆರಡು ಗುಟುಕು ನೀರು ಕುಡಿದಿದ್ದರು.

'ಓಹ್, ವ್ಯಾಟ್ ಎ ವಂಡರ್‌ಫುಲ್ ಟ್ರಾನ್ಸ್‌ಫಾರ್ಮೇಶನ್. ಮಂಗಳೂರಿನಲ್ಲಿ ಎಂಡೋಸಲ್ಮಾನ್ ಸಮಸ್ಯೆ ಬಗ್ಗೆ ಬಹಳ ಹಿಂದೆ

ಪತ್ತಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಬಂದಿದ್ದನ್ನು ಓದಿದ ನೆನಪಿದೆ' ಎಂದು ಸುಧೀಂದ್ರ ನಯ್ಯಾರರನ್ನು ಮೆಚ್ಚಿ ಹೇಳಿದ್ದೆ.

'ದೂರದ ಎಷ್ಟೋ ಊರುಗಳಲ್ಲಿ ಎಂಡೋಸಲ್ಮಾನ್ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ನಿಭಾಯಿಸಲಾಗದೆ ತಂದೆ ತಾಯಿಗಳೇ ವಿಷ ಕೊಟ್ಟು ಅಂಥ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಸಾಯಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಮೆಂಟಲಿ ರಿಟಾರ್ಡೆಡ್ ಜನರನ್ನೂ ಕೂಡ. ಸ್ವಂತ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಕೊಲ್ಲುವ ಮನಸ್ಸಿಗೇ ತಂದೆ ತಾಯಿಗಳು ತಲುಪಬೇಕಾದರೆ ಅವರ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಗಳು ಹೇಗಿರಬೇಡ. ತುಂಬಾ ಕಷ್ಟದಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ತುಂಬಾ ದುಃಖದಲ್ಲಿಯೇ ಮನುಷ್ಯನ ಸ್ವಾರ್ಥ ಅನಾವರಣಗೊಳ್ಳುವುದು. ನನ್ನ ತಮ್ಮ ಕಾರ್ಲ್‌ಮಾರ್ಕ್ಸ್ ನಯ್ಯಾರ್ ಹೊರ ದೇಶಗಳಿಂದ ಕೂಡ ಬೇಕಾದಷ್ಟು ಫಂಡ್ ತಂದಿದ್ದಾನೆ. ಈ ಟ್ರಸ್ಟ್ ಒಂಥರಾ ಅವನಿಗೆ ಹೆಸರು ತಂದಿದೆಯಲ್ಲದೆ ಆರ್ಥಿಕ ಅನುಕೂಲಗಳನ್ನೂ ತಂದುಕೊಟ್ಟಿದೆ. ಮೂರು ವರ್ಷಗಳ ಹಿಂದೆ ಸರ್ಕಾರ ಹಳೆಯ ನೋಟುಗಳ ಅಮಾನ್ಯೀಕರಣ ಮಾಡಿದಾಗ ನಮ್ಮ ಕಾರ್ಲ್‌ಮಾರ್ಕ್ಸ್ ನಯ್ಯಾರ್ ಇಲ್ಲಿನ ನಾಲ್ಕು ಸಾವಿರ ಜನರ ಪರವಾಗಿ ಟ್ರಸ್ಟಿಗೆ ತಲಾ ಮೂರು ಲಕ್ಷ ರೂಪಾಯಿ ಡೋನೇಶನ್ ಡಿಪಾಸಿಟ್ ಮಾಡಿಸಿದ್ದ, ಬೇರೆ ಬೇರೆ ದಾನಿಗಳ ಹೆಸರಲ್ಲಿ. ತನ್ನ ಕಾರ್ಮಿಕರ ಖಾತೆಗಳಿಗೆ ಅಲ್ಲದೆ ಸಾವಿರಾರು ಬಡವರ ಖಾತೆಗಳಿಗೆ ಮೂರು ಮೂರು ಲಕ್ಷ ಹಳೆಯ ನೋಟುಗಳನ್ನು ತುಂಬಿ ಆರು ತಿಂಗಳುಗಳಾದ ನಂತರ ಖಾತೆದಾರರಿಗೆ ಒಂದು ಲಕ್ಷ ಬಿಟ್ಟು ಮಿಕ್ಕ ಎರಡು ಲಕ್ಷ ರೂಪಾಯಿಗಳನ್ನು ವಾಪಸ್ಸು ಪಡೆದುಕೊಂಡಿದ್ದ.

ಕೋಟ್ಯಂತರ ರೂಪಾಯಿ ಕಪ್ಪು ಹಣವನ್ನು ಸುಲಭವಾಗಿ ವೈಟ್ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದ. ಬ್ಯಾಂಕ್ ಮತ್ತು ಪೊಲೀಸ್ ಅಧಿಕಾರಿಗಳನ್ನೂ ಈ ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ಬಳಸಿಕೊಂಡ ಕೂಡ. ನನಗೆ ಮನಸ್ಸಲ್ಲಿ ಮನಸ್ಸಿರಲಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ರಕ್ತ ಸಂಬಂಧ ನೋಡಿ. ರಕ್ತ ನೀರಿಗಿಂತಲೂ ಗಟ್ಟಿ ಅನ್ನೋದು ನೂರು ಪರ್ಸೆಂಟ್ ನಿಜ. ಜೊತೆಗೆ ಈ ಟ್ರಸ್ಟಿಗೆ ಇನ್ನಿಲ್ಲದಷ್ಟು ಸಹಾಯ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾನೆ ನೋಡಿ. ಮಸ್ತಾಗಿ ಸಂಪತ್ತಿರುವವರೆಲ್ಲಾ ದೊಡ್ಡ ದಾನಿಗಳಾಗಿಯೇನೂ ಇರುವುದಿಲ್ಲ. ಪ್ರೀತಿ, ಮೋಹ, ಸಂಬಂಧಗಳ ಮುಂದೆ ಎಲ್ಲಾ ಸಿದ್ಧಾಂತಗಳೂ ತೆಳು ಆಗಿಬಿಡುತ್ತವೆ. ಅಂಥ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲೂ ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ನಿರಾಕರಿಸಿ ನಡೆಯುವವನು ಗಾಂಧಿ ಆಗಿಬಿಡುತ್ತಾನೆ. ಭೌತಿಕ ಸಂಪತ್ತಿನೊಂದಿಗೆ ಸುಖ, ಮೋಹ, ಸಂಬಂಧಗಳ ನಿರಾಕರಣೆ ಮಾಡುವುದು ಅಂಥ ಸುಲಭವದ ಕೆಲಸವಲ್ಲ... ಗಾಂಧಿ ನಂತರ ನನಗೆ ಮೆಚ್ಚುಗೆಯಾದ ಇನ್ನೊಬ್ಬ ವ್ಯಕ್ತಿಯೆಂದರೆ ಮದರ್ ಥೆರೆಸಾ...' ಆತ ಇನ್ನೂ ಮಾತನಾಡುತ್ತಿದ್ದರೇನೋ, ಬಾಗಿಲು ತಳ್ಳಿಕೊಂಡು ಅರುಂಧತಿ ಓಕ್ಕಿ ಬಂದಿದ್ದರಿಂದ ಮಾತು ನಿಲ್ಲಿಸಿದ್ದರು.

ಊಟಕ್ಕೇನು ಡೈನಿಂಗ್ ಹಾಲ್‌ಗೆ ಹೋಗಿದ್ದೆವು. ಅದು ಮಕ್ಕಳ ಊಟದ ಸಮಯವೂ ಕೂಡ ಆಗಿತ್ತು. ಕೆಲವು ಮಕ್ಕಳು ಟೇಬಲ್ ಮೇಲೆ ಊಟ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರೆ, ಕೆಲವು ಮಕ್ಕಳು ಚಾಪೆಯ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತು ಊಟ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಒಂದಷ್ಟು ಜನ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಟೇಚರ್ ಕಮ್ ದಾದಿಯಿರೇ ಬಾಯಿಗೆ